

Λόγοι για την προσευχή του π. Αντωνίου του Σουρόζ

ΜΙΑ ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ

Προσευχή σημαίνει αναζήτηση του Θεού, συνάντηση με τον Θεό, και προώθηση πιο πέρα από τη συνάντηση, στην κοινωνία μαζί Του. Η προσευχή είναι λοιπόν μια πράξη, ένα βίωμα, μία στάση.

Μια στάση όχι μόνο σε σχέση με τον Θεό αλλά και σε σχέση με τον κόσμο της δημιουργίας. Προκύπτει από τη συναίσθηση ότι ο κόσμος στον οποίο ζούμε δεν είναι απλώς δυσδιάστατος, φυλακισμένος στις συντεταγμένες του χρόνου και του χώρου -ένας κόσμος επίπεδος στον οποίο συναντούμε την επιφανειακή όψη των πραγμάτων, μια θαμπή επιφάνεια που σκεπάζει το κενό...

Η προσευχή προκύπτει από την ανακάλυψη ότι ο κόσμος έχει βάθος, και ότι δεν περιστοιχιζόμαστε μόνο από ορατά πράγματα, αλλά ότι είμαστε βουτηγμένοι μέσα σε αόρατα πράγματα και διαποτισμένοι απ' αυτά.

Κι αυτός ο αόρατος κόσμος είναι συγχρόνως η παρουσία του Θεού, η ύψιστη και κορυφαία πραγματικότητα, και η εσώτατη μας αλήθεια.

Το ορατό και το αόρατο δε βρίσκονται σε αντίθεση μεταξύ τους ούτε μπορούν να αντιπαρατεθούν σαν ποσά προς άθροιση· είναι παρόντα συγχρόνως, όπως η φωτιά μέσα στο πυρωμένο σίδερο.

Το ένα συμπληρώνει το άλλο κατά ένα μυστηριώδη τρόπο που ο Άγγλος συγγραφέας Charles Williams περιγράφει ως «συν-ενύπαρξη»: Η παρουσία της αιωνιότητας στο χρόνο, το μέλλον μέσα στο παρόν και επίσης η παρουσία κάθε εφήμερης στιγμής μέσα στην αιωνιότητα, το παρελθόν, το παρόν και το μέλλον, όλα μαζί εσχατολογικά, το ένα μέσα στο άλλο όπως το δέντρο μέσα στο σπόρο!

Το να ζει κανείς μόνο μέσα στον ορατό κόσμο είναι σαν να ζει στην επιφάνεια, αγνοεί ή παραγκωνίζει όχι μόνο την ύπαρξη του Θεού, αλλά και το βάθος των δημιουργημάτων.

Σημαίνει καταδίκη του εαυτού μας σε μια επιφανειακή μόνο αντίληψη του κόσμου. Όταν όμως δούμε βαθύτερα τότε ανακαλύπτουμε στην καρδιά των πραγμάτων ένα σημείο ισορροπίας που αποτελεί την τελειώσή τους.

Στα γεωμετρικά μεγέθη δεν υπάρχει εσωτερικότητα. Τα όριά τους είναι πεπερασμένα. Ο κόσμος τέτοιων μορφών είναι δυνατό να πολλαπλασιαστεί, αλλά δεν μπορεί να επεκταθεί σε βάθος.

Η καρδιά όμως του ανθρώπου διαθέτει βάθος. Όταν προσεγγίσουμε την απαρχή της ζωής μέσα στον άνθρωπο, ανακαλύπτουμε πως η ίδια αυτή η ζωή πηγάζει από πιο πέρα.

Η καρδιά του ανθρώπου είναι ανοιχτή στο μη ορατό. Όχι στο μη ορατό της ψυχολογίας του βάρους, αλλά στο άπειρο μη ορατό, στο δημιουργικό Λόγο του Θεού στον Θεό τον ίδιο.

Έτσι η επιστροφή στον εαυτό μας δεν είναι συνώνυμη με την ενδοστρέφεια, αλλά με την ανάδυσή μας πέρα από τα όρια του πεπερασμένου εαυτού μας.

Ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος είπε: «Όταν ανακαλύπτεις την πόρτα της καρδιάς σου, ανακαλύπτεις την πύλη τ' ουρανού». Η ανακάλυψη τώρα του δικού μας εσωτερικού βάρους συμβαδίζει με την αναγνώριση του βάρους των άλλων. Καθένας μας έχει τη δική του απεραντοσύνη. Χρησιμοποιώ τη λέξη «απεραντοσύνη» σκόπιμα. Σημαίνει πως το βάθος δε μετριέται, όχι γιατί είναι τόσο μεγάλο που να μην το φτάνουν τα μέτρα μας, αλλά διότι η ποιότητα του δεν υπόκειται καθόλου σε μετρήσεις.

Η απεραντοσύνη της προσωπικής μας κλήσεως είναι ότι μετέχουμε στη θεία φύση, και ότι ανακαλύπτοντας το προσωπικό μας βάθος ανακαλύπτουμε τον Θεό τον οποίο μπορούμε να ονομάσουμε αθέατο πλησίον μας, Άγιον Πνεύμα, Χριστό, Πατέρα.

Επίσης ανακαλύπτουμε την απεραντοσύνη και την αιωνιότητα του Θεού στο γύρω κόσμο μας. Και αυτή είναι η απαρχή της προσευχής: η αναγνώριση ενός τρισδιάστατου κόσμου σε χρόνο, χώρο και

σε ένα μόνιμο αλλά συνεχώς εναλλασσόμενο βάθος.

ΜΙΑ ΤΡΙΠΛΗ ΣΧΕΣΗ

Η προσευχή είναι η σχέση ανάμεσα στον άνθρωπο, τον ορατό κόσμο και το αόρατο άγνωστο. Γι' αυτό και είπα πως η προσευχή είναι μία αναζήτηση, μια εξερεύνηση στον αόρατο κόσμο του προσωπικού μας βάθους που μόνο ο Θεός γνωρίζει και που μόνο Αυτός μπορεί να μας αποκαλύψει.

Και είναι δια της προσευχής που, ψηλαφητά στη αρχή, και μέσα στο φέγγος μιας νέας όρασης, ζητάμε και βρίσκουμε το Θεό και τον εαυτό μας με κάποιο τρόπο συσχετισμού. Και όταν αργότερα ένα δυνατότερο φως μας επιτρέπει να δούμε ό,τι μπορέσουμε από το αόρατο και από το ορατό το οποίο έχει μεταμορφωθεί μέσα στο φως της δικής του απεραντοσύνης και της αιωνιότητας του Θεού, τότε η προσευχή γίνεται βίωμα, και ταυτόχρονα μια διαρκής στάση, όπως είπα στην αρχή.

Καθώς ψάχνουμε μισότυφλοι, με την όρασή μας μερικώς αποκατεστημένη, τα πρώτα βήματά μας στην προσευχή παίρνουν τη μορφή έκπληξης, ευλαβούς φόβου και μιας αίσθησης μελαγχολίας: Εκπλησσόμαστε ανακαλύπτοντας τον εαυτό μας, πράγμα που αποτελεί και την αρχή της γνώσεως του Θεού, εκπλησσόμαστε βλέποντας τον κόσμο ανοιχτό απέναντι στην απεραντοσύνη του Θεού. Νοιώθουμε φόβο και χαρά και δέος καθώς εισερχόμαστε στην παρουσία της θεϊκής αγιότητας και ομορφιάς. Και συνάμα θλιβόμαστε για τον εαυτό μας και για τον κόσμο.

Γιατί είναι θλιβερό να είμαστε τυφλοί, είναι θλιβερό να μην μπορούμε να ζήσουμε την πληρότητα της κλήσης μας, να παγιδευόμαστε κάθε φορά μέσα στα στενά όριά μας. Είναι θλιβερό να βλέπουμε τον κόσμο χωρίς Θεό, αμφιταλαντευόμενοι μεταξύ ζωής και θανάτου, ανίκανοι να επιλέξουμε τη ζωή μια για πάντα ή να γλιτώσουμε μια για πάντα από το θάνατο.

Έτσι η κατάπληξη και η θλίψη είναι δύο πηγές της προσευχής μας. Και οι δύο απορρέουν από τη συνάντησή μας με το βάθος του κόσμου, που τώρα αρχίζει να μας αποκαλύπτεται στην πληρότητά του. Χωρίς αυτή τη συνάντηση, ο κόσμος μας και οι δυνάμεις που ενεργούν μέσα του μας είναι ακατανόητες και συχνά τερατώδεις, μένουμε κατάπληκτοι και φοβισμένοι.

Η ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ

Έτσι η έννοια της συνάντησης είναι κάτι το θεμελιακό στην προσευχή. Είναι το βασικό στοιχείο της αποκάλυψης, διότι η ίδια η αποκάλυψη είναι μία συνάντηση με τον Θεό που μας χαρίζει μια νέα θεώρηση του κόσμου.

Το καθετί είναι συνάντηση, όπως στην Αγία Γραφή έτσι και στη ζωή. Προσωπική μαζί και πανανθρώπινη, μοναδική και υποδειγματική. Και έχει πάντοτε δύο πόλους: συνάντηση με τον Θεό και εν Αυτώ με τη δημιουργία· μια συνάντηση με τον άνθρωπο μέσα στο εσώτατό του είναι, το ριζωμένο στη δημιουργική βούληση του Θεού, καθώς ο άνθρωπος προσπαθεί να ολοκληρωθεί μέχρι που ο Θεός θα είναι τα πάντα τοις πάσι.

Η συνάντηση είναι προσωπική, αφού ο καθένας μας πρέπει να τη βιώσει ο ίδιος προσωπικά χωρίς τη μεσολάβηση κανενός. Είναι δική μας, μα συγχρόνως έχει μια πανανθρώπινη σημασία, διότι υπερβαίνει το επιφανειακό και περιορισμένο εγώ μας.

Αυτή η συνάντηση είναι μοναδική διότι και για τον Θεό όπως και για το συνάνθρωπο ο καθένας μας, όταν το δούμε σωστά, είναι αναντικατάστατος και μοναδικός.

Κάθε όν γνωρίζει τον Θεό με το δικό του τρόπο. Καθένας μας γνωρίζει τον Θεό με έναν ιδιαίτερο τρόπο, τον οποίον κανένας άλλος δεν είναι σε θέση να ξέρει εκτός και αν του το πούμε. Και ταυτόχρονα επειδή η ανθρώπινη φύση είναι κοινή παντού, κάθε τέτοια συνάντηση επιβεβαιώνει τα παραπάνω. Είναι μια αποκάλυψη προς όλους αυτού που ο καθένας γνωρίζει χωριστά.

Η ΦΥΣΗ ΑΥΤΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ

Στην αρχή πάντως κάθε άνθρωπος που επιζητεί αυτή τη συνάντηση είναι μόνος και πρέπει να μάθει να αναγνωρίζει την ύπαρξη του άλλου. Η αναγνώριση αυτή πρέπει να συντελεστεί σε σχέση με τον πλησίον και όχι σε απομόνωση. Αυτό είναι σημαντικό. Δεν γνωρίζουμε τίποτε και κανέναν παρά μόνο μέσα από μια σχέση. Όταν μένουμε ασύνδετοι, τίποτε δεν υπάρχει για μας. Δημιουργείται εν τούτοις κάποιος κίνδυνος από το να μη γνωρίζουμε τίποτε και κανένα, παρά μόνο σε σχέση με τον εαυτό μας. Γιατί έτσι μεταθέτουμε το κέντρο του κόσμου πάνω μας;. Σχετίζοντας το κάθε τι με τον εαυτό μας, το παραμορφώνουμε και το κάνουμε μικρό και άθλιο όπως είμαστε εμείς, με τις δικές μας τιποτένιες, άθλιες επιθυμίες.

Όταν λοιπόν αρχίζουμε να αναγνωρίζουμε την ύπαρξη του άλλου, πρέπει να είμαστε έτοιμοι να παραμερίσουμε τον εαυτό μας σε κάποιο βαθμό, να ξεπεράσουμε τον εαυτό μας και να παραδεχτούμε τις ανάγκες του άλλου και το δικαίωμά του να είναι ελεύθερος και ανεξάρτητος, πέραν από μας. Πρέπει να αποδεχτούμε την απόλυτη ιδιαιτερότητά του. Ότι κι αν κάνουμε, οσοδήποτε καλά κι αν τον γνωρίζουμε, όσο κοντά του κι αν είμαστε -κι αυτό ισχύει πολύ περισσότερο στη σχέση μεταξύ ανθρώπου και Θεού παρά ανθρώπου προς άνθρωπο- παραμένει κάποιο βασικό μυστήριο που δε θα μπορέσουμε ποτέ να λύσουμε.

Στο βιβλίο της Αποκαλύψεως υπάρχει ένα υπέροχο χωρίο όπου ο Ιωάννης λέει ότι όσοι εισέρχονται στη Βασιλεία τους προσφέρεται μια λευκή πέτρα με κάποιο όνομα χαραγμένο πάνω της που μόνο αυτοί και ο Θεός γνωρίζουν. Αυτό το όνομα δεν είναι η επωνυμία που μας έχει δοθεί και με την οποία μας φωνάζουν σ' αυτό τον κόσμο. Είναι το αληθινό μας όνομα, το αιώνιό μας όνομα που μας ταιριάζει απόλυτα -η ύπαρξή μας ολόκληρη... Μας περιγράφει και μας εκφράζει απόλυτασ. Μόνο ο Θεός το ξέρει κι Εκείνος μας λέει τι είναι. Κανένας άλλος δεν είναι σε θέση να το γνωρίζει γιατί αυτό εκφράζει την αποκλειστική σχέση μας με το δημιουργό μας.

Πόσο συχνά δε συμβαίνει να ναυαγούν οι ανθρώπινες σχέσεις γιατί ο ένας από τους δύο θέλησε να αποκαλύψει τον εαυτό του πέραν απ' όσο είναι δυνατό ή ο άλλος θέλησε να εισχωρήσει σε μια περιοχή που είναι ιερή μόνο στον Θεό: μάταιη επιθυμία που δεν μπορεί να ικανοποιηθεί. Είναι όπως ένα παιδί που προσπαθεί να βρει την πηγή ενός ρυακιού, το σημείο απ' όπου ξεκινά το νερό. Στην περίπτωση αυτή μόνο να καταστρέψει μπορεί, όχι ν' ανακαλύψει.

Δεν αρκεί εν τούτοις να αναγνωρίσουμε το δικαίωμα του άλλου να υπάρχει, να δεχτούμε την απόλυτη ιδιαιτερότητά του. Πρέπει να 'μαστε σε θέση να βλέπουμε, να ακούμε, να διακρίνουμε. Διαφορετικά η συνάντηση θα μείνει άκαρπη.

ΔΩΣΕ ΜΟΥ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑ

Μια δεύτερη μορφή συναντήσεως είναι η συνάντηση «εν αληθεία». Μια συνάντηση είναι αληθινή, μόνον εφόσον τα συναντώμενα πρόσωπα είναι αληθινά. Υπ' αυτή την άποψη εμείς συνεχώς νοθεύουμε αυτή τη συνάντηση. Όχι μόνο στον εαυτό μας αλλά και στην εικόνα που έχουμε για τον Θεό, μας είναι δύσκολο να είμαστε αληθινοί. Μέσα στη μέρα αλλάζουμε συνεχώς το κοινωνικό μας πρόσωπο έτσι, που να καταντά αγνώριστο στους άλλους, αλλά και στον ίδιο μας τον εαυτό.

Κι όταν έρθει η ώρα να προσευχηθούμε και θελήσουμε να παρουσιάσουμε ενώπιον του Θεού, νιώθουμε συχνά χαμένοι γιατί δεν ξέρουμε ποιο απ' αυτά τα κοινωνικά προσώπια είναι το αληθινό ανθρώπινο πρόσωπό μας, ούτε έχουμε την αίσθηση της αληθινής μας ταυτότητας.

Τα ποικίλα εναλλασσόμενα προσώπια που παρουσιάζουμε στον Θεό δεν είναι ο εαυτός μας. Υπάρχει κάτι από τον εαυτό μας μέσα στο καθένα, αλλά λείπει το συνολικό πρόσωπο. Γι' αυτό το λόγο μια προσευχή που θα μπορούσε να βγει δυναμικά μέσα απ' την καρδιά του αληθινού προσώπου, χάνεται ανάμεσα στα εναλλασσόμενα σκιάχτρα του εαυτού μας που προσφέρουμε στον Θεό.

Καθένα απ' αυτά προφέρει κάποιο λόγο που είναι αληθινός με το δικό του αποσπασματικό τρόπο, μα δεν εκφράζει τα άλλα κομματιασμένα προσώπια που υπήρξαμε κατά τη διάρκεια της μέρας.

Είναι εξαιρετικά σημαντικό να βρούμε την προσωπική ενότητα μας, τη βασική μας ταυτότητα. Διαφορετικά δεν μπορούμε να συναντήσουμε το Θεό «εν αληθεία».

Η αναζήτηση αυτής της προσωπικής ενότητας μπορεί να πάρει καιρό. Πρέπει να επαγρυπνούμε συνεχώς ώστε κανένας λόγος ή πράξη μας να μην είναι ασυμβίβαστα με τη βασική προσωπική ακεραιότητα που επιδιώκουμε.

Πρέπει να προσπαθήσουμε να ανακαλύψουμε το αληθινό μας πρόσωπο, το μυστικό πρόσωπο, τον πυρήνα του προσώπου προς τον οποίο οδεύουμε, και τη μοναδική αιώνια αλήθεια που ενυπάρχει μέσα μας. Η ανακάλυψη αυτή είναι δύσκολη γιατί χρειάζεται να πετάξουμε στην άκρη όλα τα ψεύτικα ομοιώματά μας.

Από καιρό σε καιρό ξεπηδά από μέσα μας κάτι γνήσιο, όταν ξεχνιόμαστε, και ο αληθινός βαθύτερος εαυτός μας βγαίνει στην επιφάνεια· σε στιγμές που μας συμπαρασύρει η χαρά, έτσι που να αδιαφορούμε αν κάποιος μας παρακολουθεί, και δεν βλέπουμε αντικειμενικά τον εαυτό μας· ή όταν πάλι ξεχνάμε τον εαυτό μας, σε στιγμές μεγάλου πόνου, σε στιγμές που μας καταλαμβάνει βαθιά θλίψη ή δέος.

Σε όλες αυτές τις ευκαιρίες βλέπουμε κάποιο μέρος του πραγματικού μας εαυτού. Δεν περνάει όμως λίγη ώρα και το αποστρεφόμαστε γιατί δεν θέλουμε να 'ρθουμε αντιμέτωποι μ' αυτό μας το πρόσωπο. Το φοβόμαστε, μας αποπροσανατολίζει.

Εν τούτοις αυτό είναι το πραγματικό πρόσωπο που υπάρχει μέσα μας. Και ο Θεός μπορεί να το σώσει αυτό το πρόσωπο, όσο αποκρουστικό και αν φαίνεται, επειδή είναι αληθινό. Ο Θεός δεν μπορεί να σώσει το φανταστικό πρόσωπο που προσπαθούμε να Του δείξουμε ή να δείξουμε στους άλλους και στον εαυτό μας.

Όπως ψάχνουμε, με τις ευκαιρίες που προαναφέραμε, να βρούμε το πραγματικό μας πρόσωπο, έτσι πρέπει να αναζητούμε συνεχώς το πρόσωπο που είμαστε απέναντι στον Θεό. Πρέπει να ζητούμε τον Θεό μέσα μας και τον εαυτό μας μέσα στον Θεό. Τούτο είναι έργο πνευματικής ενδοσκοπήσεως που πρέπει να μας απασχολεί κάθε μέρα της ζωής μας.

Αρχίζουμε απλά: Όταν διαβάζουμε την Αγία Γραφή, πρέπει να παραδεχτούμε ειλικρινά πως μερικά χωρία δεν μας πολυσυγκινούν. Συμφωνούμε με αυτά που λέει ο Θεός γιατί δεν έχουμε κανένα λόγο να διαφωνήσουμε. Μπορούμε να αποδεχόμαστε τούτη ή εκείνη την εντολή ή θεία ενέργεια γιατί δε μας αγγίζει προσωπικά, γιατί δεν συνειδητοποιούμε ακόμη τι είναι επόμενο να απαιτηθεί από μας. Και άλλα χωρία πραγματικά μας απωθούν. Αν είχαμε το κουράγιο, θα λέγαμε «όχι» στον Θεό. Θα πρέπει να σημειώσουμε προσεκτικά αυτά τα χωρία: Είναι το μέτρο της απόστασης που μας χωρίζει από το Θεό και επίσης, ίσως το πιο σημαντικό για την παρούσα μας κατάσταση, είναι το μέτρο της απόστασης που χωρίζει το σημερινό μας εαυτό από τον εν δυνάμει οριστικό εαυτό μας. Γιατί το Ευαγγέλιο δεν είναι μία αλληλουχία εξωτερικών εντολών, είναι μία σειρά εσωτερικών προσωπογραφιών. Και κάθε φορά που λέμε «όχι» στο Ευαγγέλιο, αρνούμαστε να γίνουμε πρόσωπα με όλη τη βαθιά σημασία της λέξης.

Υπάρχουν πάλι χωρία του Ευαγγελίου που φλέγουν τις καρδιές μας, δίνουν φως στο νου μας και δονούν τη θέλησή μας. Δίνουν ζωή και δύναμη σε όλο το υλικό και ηθικό είναι μας. Τα χωρία αυτά αποκαλύπτουν τα σημεία όπου ο Θεός και η εικόνα Του ήδη συμπίπτουν μέσα μας, το στάδιο που έχουμε ήδη φθάσει, προσωρινά ή έστω φευγαλέα καθώς εξελισσόμαστε σε αυτό που καλούμαστε να γίνουμε. Αυτά τα χωρία πρέπει να τα σημειώσουμε ακόμη πιο προσεκτικά από τα άλλα που προαναφέραμε. Είναι τα σημεία στα οποία η εικόνα του Θεού είναι ήδη παρούσα μέσα σε μας, τους πεπτωκότες ανθρώπους.

Έτσι ξεκινώντας μπορούμε να αγωνιστούμε για να συνεχίσουμε τη μεταμόρφωσή μας στο πρόσωπο που νοιώθουμε ότι θέλουμε και καλούμαστε να γίνουμε. Πρέπει να δείξουμε πίστη σε αυτά τα αποκαλυπτικά σημεία. Σε αυτά τουλάχιστον πρέπει να μείνουμε προσκολλημένοι. Εάν το κάνουμε αυτό, τα χωρία αυτά θα πληθύνουν, οι απαιτήσεις του Ευαγγελίου θα συμπληρωθούν, θα γίνουν πιο συγκεκριμένες. Σιγά σιγά η ομίχλη θα διαλυθεί και θα δούμε την εικόνα του προσώπου

που πρέπει να γίνουμε. Τότε θα μπορέσουμε να σταθούμε ενώπιον του Θεού «εν αληθεία». Εν πάση περιπτώσει ας σημειωθεί ότι πέραν από αυτή τη βασική, ουσιώδη αλήθεια υπάρχει επίσης και η μερική αλήθεια της κάθε στιγμής.

Πόσο συχνά η προσευχή μας δεν είναι κίβδηλη επειδή προσπαθούμε να παρουσιάσουμε στο Θεό όχι όπως είμαστε, αλλά όπως φανταζόμαστε ότι Εκείνος θα ήθελε να είμαστε: Βάζουμε τα καλά μας ή δανειζόμαστε μπιχλιμπίδια... Γι' αυτό είναι σημαντικό πριν αρχίσουμε να προσευχόμαστε να αφιερώσουμε κάποιο χρόνο σε αυτοσυγκέντρωση, να σκεπτόμαστε και να συνειδητοποιούμε την πραγματική κατάσταση στην οποία βρισκόμαστε όταν παρουσιαζόμαστε στο Θεό.

«Η καρδιά είναι έτοιμη, Κύριε, η καρδιά μου είναι έτοιμη» θα πρέπει να μπορούμε να πούμε. «Όπως ποθεί το ελάφι το δροσερό ρυάκι, έτσι ποθεί και η καρδιά μου εσένα, Θεέ μου».

Συχνά εν τούτοις σύρουμε τον εαυτό μας μπροστά στον Θεό, πιέζοντάς τον ασφυκτικά. Κάνουμε κάποιο καθήκον χωρίς καρδιά. Πιέζουμε τον εαυτό μας να εμφανιστούμε όπως ξέρουμε ότι είμαστε κατά βάθος, αλλά χωρίς εκείνη τη στιγμή να το νοιώθουμε. Το ζωογόνο νερό το έχει ρουφήξει η στεγνή άμμος...

Αυτό θα πρέπει, όμως, να το ομολογήσουμε στον Θεό, ο Οποίος είναι η αλήθεια. «Κύριε, Σε πλησιάζω με άδεια καρδιά, όμως πιέζω τον εαυτό μου να σταθώ ενώπιον Σου, από βαθύτερη πίστη. Σ' αγαπώ και Σε λατρεύω από τα βάθη του είναι μου, όμως σήμερα αυτό το είναι δεν μπόρεσε να βγει στη επιφάνεια».

Ενίοτε ανακαλύπτουμε πως δεν είναι από βαθύτερη πίστη που παρουσιαζόμαστε μπροστά στο Θεό, αλλά από ένα δεισιδαίμονα φόβο, «αν δεν προσευχηθώ, ίσως ο Θεός αποσύρει την προστασία Του», σκεπτόμαστε. Θα πρέπει να παραδεχτούμε αυτή την επιφύλαξη και την έλλειψη πίστης και να ελπίσουμε στην αγάπη και στην εμπιστοσύνη του Θεού.

Υπάρχουν πολλοί άλλοι τρόποι με τους οποίους παρουσιαζόμαστε ενώπιον του Θεού. Πρέπει να συνειδητοποιήσουμε όλες αυτές τις ποικίλες περιστάσεις κάτω από τις οποίες προσευχόμαστε. Αλλιώς η προσευχή μας δε θα περιλαμβάνει ούτε καν την αλήθεια εκείνης της στιγμής. Θα είναι ένα τέλειο ψέμα, μια προδοσία του αρχαίου και του νέου Αδάμ που υπάρχει μέσα μας. Δε θα είναι αληθινή ούτε προς αυτό που είναι σταθερό και αιώνιο μέσα μας, ούτε προς τις προσωρινές μας διαθέσεις.

Η ΑΠΟΥΣΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Μ' αυτή την έννοια της αλήθειας πρέπει να παραδεχτούμε πως ο Θεός μπορεί και να είναι απών. Αυτή η απουσία φυσικά είναι υποκειμενική, αφού ο Θεός είναι πάντα παρών για τον καθένα μας. Μπορεί εν τούτοις να μείνει αόρατος και δυσνόητος, να μας διαφεύγει. Όσα είπαμε πιο πάνω για την ταπείνωση θα πρέπει να μας φανούν χρήσιμα εδώ. Όταν ο Θεός δε μας προσφέρεται, όταν δεν είμαστε σε θέση να νοιώσουμε την παρουσία Του, τότε πρέπει να βρούμε τη δύναμη να περιμένουμε με δέος και σεβασμό.

Υπάρχει όμως κι άλλο ένα στοιχείο σ' αυτή την υποκειμενική απουσία του Θεού. Μια σχέση τότε μόνο μπορεί να είναι αληθινή όταν συντελείται σε κλίμα αμοιβαίας ελευθερίας.

Συχνά νοιώθουμε πως δεν έχουμε παρά να αρχίσουμε να προσευχόμαστε, για να υποχρεώσουμε τον Θεό να μας φανερωθεί· να Τον αναγκάσουμε να μας ακούσει, να μας επιτρέψει να νιώσουμε την παρουσία Του, να μας βεβαιώσει ότι μας ακούει. Αν ήταν έτσι, η σχέση δε θα ήταν ελεύθερη, θα ήταν μηχανική, δε θα 'χε χαρά και αυθορμητισμό. Θα προϋπέθετε επιπλέον ότι βρισκόμαστε πάντοτε στην κατάλληλη φόρμα να δούμε τον Θεό.

Ο Αλφόνσος Σατωμπριάν σε ένα σημαντικό βιβλίο του περί προσευχής με τίτλο *La Réponse du Seigneur* (Η απάντηση του Κυρίου), μας λέγει πως η αισθητή απουσία του Θεού προέρχεται συνήθως από τη δική μας τύφλωση. Θα ήθελα να εξηγήσω αυτή τη φράση με ένα παράδειγμα.

Ήρθε μια μέρα να με δει κάποιος, ένας άνθρωπος που έψαχνε να βρει τον Θεό επί χρόνια. Μου είπε

κλαίγοντας: «Πάτερ, δεν μπορώ να ζήσω χωρίς τον Θεό. Δείξε μου τον Θεό!». Του απάντησα πως δεν ήμουν σε θέση να του Τον δείξω, όμως δε νομίζω πως και ο ίδιος ήταν σε κατάσταση να Τον βρει έτσι κι αλλιώς. Απορημένος με ρώτησε γιατί. Και εγώ τότε του έθεσα ένα ερώτημα που συχνά θέτω σε όσους έρχονται να με συμβουλευτούν: «Υπάρχει κάποιο χωρίο της Αγίας Γραφής που μιλάει στην καρδιά σου -το πιο πολύτιμο χωρίο που έχεις βρει;». «Ναι -μου απάντησε-, η ιστορία της πόρνης στο 8ο κεφάλαιο του Ιωάννη». Τον ξαναρώτησα: «Πού τοποθετείς τον εαυτό σου σε αυτή την ιστορία; αισθάνεσαι σαν να είσαι η γυναίκα που έχει συνειδητοποιήσει το αμάρτημά της και βρίσκεται ενώπιον της κρίσης των ανθρώπων, εν γνώσει της ότι η κρίση τους θα είναι ζήτημα ζωής και θανάτου για αυτήν; Ή ταυτίζεσαι με τον Χριστό που τα καταλαβαίνει όλα και θα τη συγχωρήσει, δίνοντάς της έτσι την ευκαιρία να ζήσει από εδώ και μπρος μια νέα ζωή; Ή σαν τους Αποστόλους, περιμένεις και ελπίζεις σε κάποια απάντηση που θα είναι απαλλακτική; Μήπως είσαι ένας από το πλήθος, ένας από τους γέροντες που γνώριζαν ότι οι ίδιοι δεν ήταν αναμάρτητοι, και γι' αυτό αποσύρθηκαν πρώτοι από το λιθοβολισμό; Ή από τους νεότερους που κάποια στιγμή συνειδητοποίησαν ότι και αυτοί δεν ήταν αναμάρτητοι και πέταξαν κατά μέρος τις πέτρες του λιθοβολισμού; Εσύ με ποιον ταυτίζεσαι μέσα σε αυτήν τη δραματική σκηνή;

Σκέφτηκε για λίγο και μετά μου απάντησε: «Είμαι ο μόνος Ιουδαίος που δε θα έφευγα χωρίς να λιθοβολήσω τη γυναίκα». «Να, λοιπόν», του είπα, «έχεις την απάντησή σου. Δεν μπορείς να δεις τον Θεό, ο οποίος για σένα είναι ένας τέλειος άγνωστος».

Δεν υπάρχει εδώ, αλήθεια, κάποια ομοιότητα με όσα ο καθένας μας έχει γνωρίσει; Δεν υπάρχει μέσα στον καθένα μας μια αντίσταση κατά του Θεού, μια άρνηση του Θεού; Ζητώντας Τον δε ζητούμε στην πραγματικότητα ένα Θεό όμοιο με μας, ένα Θεό που να μας βολέει; Και δεν είμαστε έτοιμοι να απορρίψουμε τον αληθινό Θεό μόλις τον βρούμε;

Είμαστε προετοιμασμένοι να βρούμε τον Θεό όπως είναι, ακόμα και αν η συνάντηση καταλήξει σε καταδίκη μας και η ανατροπή όλων των αξιών που μέχρι εκείνη τη στιγμή είχαμε σε υπόληψη; Μήπως η απουσία του Θεού από τη ζωή μας και από τις προσευχές μας δεν οφείλεται συχνά στο γεγονός ότι εμφανιζόμαστε σαν άγνωστοι συχνά σε Αυτόν, που αν κάποτε βρισκόμαστε πρόσωπο με πρόσωπο μαζί του δε θα Τον προσέχαμε ή δε θα Τον αναγνωρίζαμε; Κάτι τέτοιο δε συνέβαινε και όταν ο Χριστός περπατούσε στους δρόμους της Ιουδαίας και της Γαλιλαίας; Πόσοι από τους σύγχρονούς Του δεν Τον συνάντησαν, δεν πέρασαν από δίπλα Του χωρίς να Τον γνωρίσουν ή ακόμα να υποπτευθούν ότι είχε κάτι ξεχωριστό επάνω Του; Κάπως έτσι δεν Τον είδαν τα πλήθη στο δρόμο προς τον Γολγοθά; Σαν έναν εγκληματία, σαν κάποιο που είχε ταραξει τη δημόσια τάξη και τίποτε άλλο; Κάπως έτσι δε σκεπτόμαστε τον Θεό, ακόμα και είμαστε σε θέση να νιώσουμε κάπως την παρουσία Του; Και μήπως δεν τον αποφεύγουμε γιατί καταλαβαίνουμε πως θα ταραξει και τις δικές μας ζωές, θα κλονίσει τις αξίες μας;

Υπ' αυτές τις συνθήκες δεν μπορούμε να περιμένουμε να Τον συναντήσουμε στην προσευχή μας. Για να το θέσω πιο ωμά, θα έπρεπε να ευχαριστούμε το Θεό με όλη μας την καρδιά που δεν μας παρουσιάζεται σε κάτι τέτοιες στιγμές, που δεν είμαστε έτοιμοι, αφού Τον αμφισβητούμε όχι όπως ο Ιώβ, αλλά όπως ο κακός ληστής στο σταυρό. Μια τέτοια συνάντηση θα ήταν δικαστήριο και καταδίκη για μας. Πρέπει να μάθουμε να κατανοούμε αυτή Του την απουσία και να κρίνουμε τους εαυτούς μας, μια και δε μας κρίνει ο Θεός.

Άλλη μια ιστορία θα μας ερμηνεύσει μια άλλη πλευρά της απουσίας του Θεού. Πριν λίγα χρόνια μια νέα κοπέλα που έπασχε από ανίατη ασθένεια μου έγραφε: «Πόσο ευγνώμων είμαι στο Θεό για την αρρώστια μου. Καθώς αδυνατίζει το σώμα μου, το νιώθω να γίνεται όλο και πιο διάφανο στις ενέργειες του Θεού». Της απάντησα: «Να ευχαριστείς τον Θεό γι' αυτό που σου έχει δώσει, αλλά μην περιμένεις να κρατήσει αυτή η κατάσταση. Θα έρθει η ώρα που αυτό το αδυνάτισμα του κορμιού σου θα πάψει να σε κάνει να αισθάνεσαι πνευματική. Και τότε θα πρέπει να εξαρτάσαι από τη Χάρη και μόνο».

Λίγους μήνες αργότερα μου ξανάγραψε: «Έχω τόσο εξασθενήσει, που δεν έχω πια τη δύναμη να τρέξω να ακουμπήσω στο Θεό. Το μόνο που μου μένει είναι να σιωπώ, να παραδίδω τον εαυτό μου ελπίζοντας ότι ο Θεός θα έρθει προς εμένα». Και πρόσθεσε αυτό που πρέπει να προσέξουμε από

όλη αυτή την ιστορία: «Προσευχηθείτε στον Θεό να μου χαρίσει το κουράγιο να μην προσπαθήσω ποτέ να κατασκευάσω μια ψεύτικη παρουσία για να γεμίσω το τρομερό κενό που αφήνει η απουσία Του».

Νομίζω πως οι δύο αυτές ιστορίες δεν χρειάζονται σχόλια. Είναι βασικό να στηριζόμαστε στον Θεό. Δεν πρέπει να στηριζόμαστε στις δικές μας δυνάμεις, ούτε πάλι να στηριζόμαστε στις αδυναμίες μας. Μια συνάντηση με το Θεό είναι μια πράξη ελευθερίας στην οποία ο Θεός έχει τον έλεγχο. Και μόνο όταν είμαστε ταπεινοί, και συγχρόνως αρχίζουμε να αγαπάμε τον Θεό, είναι που μπορούμε να υπομένουμε ή ακόμα και να επωφελούμαστε από την απουσία Του.

Η ΣΙΩΠΗ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΚΑΙ Η ΣΙΩΠΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Αυτή η συνάντηση του Θεού μαζί μας μέσα σε επίμονη προσευχή, πάντα οδηγεί στη σιωπή. Πρέπει να μάθουμε να ξεχωρίζουμε δυο ειδών σιωπές. Τη σιωπή του Θεού και τη δική μας εσωτερική σιωπή: Πρώτα η σιωπή του Θεού, συχνά πιο δυσβάσταχτη και από την άρνησή Του -η σιωπή της απουσίας για την οποία μιλήσαμε πιο πάνω. Ύστερα, η σιωπή του ανθρώπου, πιο βαθιά και από την ομιλία, και σε πιο στενή επικοινωνία με το Θεό από κάθε λόγο. Η σιωπή του Θεού στις προσευχές μας μπορεί να διαρκέσει πολύ λίγο ή να μας φαίνεται πως διαρκεί μια αιωνιότητα. Ο Χριστός έμεινε σιωπηλός στις προσευχές της Χαναναίας και αυτό την έκανε να συγκεντρώσει όλη την πίστη της, όλη την ελπίδα και την ανθρώπινη αγάπη και να τις προσφέρει στο Θεό για να τον μεταπείσει να επεκτείνει τα προνόμια του Βασιλείου Του και πιο πέρα από τον εκλεκτό Λαό... Η σιωπή του Χριστού την προκάλεσε να ανταποκριθεί, να σταθεί στο ύψος της.

Ο Θεός μπορεί να κάνει το ίδιο και σε μας με πιο σύντομη η πιο παρατεταμένη σιωπή, για να προκαλέσει τη δύναμη και την πίστη μας και να μας οδηγήσει σε μια βαθύτερη σχέση μαζί Του απ' ό,τι θά 'ταν δυνατό αν τα πράγματα μας έρχονταν όπως τα θέλαμε. Καμιά φορά, όμως, η σιωπή μας φαίνεται απελπιστικά τελεσίδικη. Όπως εξηγεί ο Alfred de Vigny:

Εάν, όπως διαβάζουμε, ο Υιός του Ανθρώπου

στον αγιασμένο κήπο έκλαψε

χωρίς να εισακουστεί.

Κι αν μας εγκαταλείπει ο Θεός

σα νά 'μαστε νεκροί,

αρμόζει η καταφρόνια μας στη άδικη θεϊκή απουσία

και με σιωπή ν' απαντήσουμε τη σιωπή.

Μια όμοια αντιμετώπιση δεν αποκομίζουν πολλοί χριστιανοί διαβάζοντας τη διήγηση της αγωνίας του Χριστού στον Κήπο της Γεσθημανής; Αυτή η σιωπή είναι πρόβλημα για μας που πρέπει να το λύσουμε -το πρόβλημα μιας προσευχής που μένει φανερά αναπάντητη. Διαβάζοντας το Ευαγγέλιο βλέπουμε πως η μόνη προσευχή προς τον Θεό που δεν εισακούεται είναι η προσευχή του Χριστού στον κήπο της Γεσθημανή. Αξίζει να το θυμόμαστε αυτό διότι πολύ συχνά προσπαθούμε να ερμηνεύσουμε τη σιωπή του Θεού ως αδυναμία του ανθρώπου ή του ίδιου του Θεού. Θέλοντας να υπερασπιστούμε την τιμή Του, λέμε πως η πίστη μας δεν ήταν τόσο δυνατή, ώστε να απαντηθεί με θαύμα. Όταν πάλι η πίστη μας υστερεί, λέμε πως ίσως ο Θεός δεν μπόρεσε να την απαντήσει είτε από αδυναμία είτε από αδιαφορία. Τι να πούμε τότε για την ίδια την προσευχή του Χριστού που μένει αναπάντητη; Η πίστη του Χριστού, του Υιού του Θεού, είναι δίχως άλλο τέλεια, ούτε μπορούμε να αμφισβητήσουμε την αγάπη του Θεού για Εκείνον, αφού ο ίδιος ο Χριστός μας λέει ότι ο Πατέρας Του θα μπορούσε να στείλει 12 λεγεώνες αγγέλων προκειμένου να Τον σώσει.

Αν ο Χριστός εγκαταλείπεται, αυτό συμβαίνει γιατί ο Θεός έχει σχεδιάσει να βγει κάτι καλύτερο για μας -θυσιάζοντας τη ζωή του Υιού Του. Με αυτό και με τα παραδείγματα άλλων προσευχών στο Ευαγγέλιο βλέπουμε πως η προσευχή μένει άκαρπη χωρίς τη στήριξη της πίστης. Θυμόσαστε το χωρίο όπου ο Χριστός δεν μπορούσε να κάνει θαύματα στη Ναζαρέτ εξαιτίας της απιστίας των κατοίκων; Μόλις έρθει η πίστη, τότε εμφανίζονται και οι συνθήκες για ένα θαύμα, που είναι η Βασιλεία του Θεού σε όλη της τη δύναμη. Και χωρίς άλλη παρέμβαση, απλώς μια και είναι ο Κύριος του Βασιλείου Του, ο Χριστός δρα σαν Παντοκράτωρ, απαντά στις προσευχές μας, μας βοηθά και μας σώζει.

Όταν η πίστη μας έχει αγκιστρωθεί γερά σε Αυτόν, γινόμαστε ικανοί να μοιραστούμε τη φροντίδα Του για τον κόσμο -μοιραζόμαστε τη μοναξιά Του εμπρός στη σιωπή του Θεού-Πατέρα. Πρέπει να το καταλάβουμε ότι η σιωπή του Θεού ή είναι μια πρόκληση σε δυνάμεις που υπνώττουν μέσα μας, ή πάλι τις έχει μετρήσει καλά αυτές τις δυνάμεις και μας προσφέρει ένα μερίδιο του λυτρωτικού έργου του Χριστού.

Η σιωπή και η απουσία του Θεού, αλλά και η σιωπή και η απουσία του ανθρώπου: Μια συνάντηση δε γίνεται ποτέ πλήρης και εις βάθος αν τα δύο μέρη που την πραγματοποιούν δεν είναι σε θέση να παραμείνουν σιωπηλοί μεταξύ τους. Όσο χρειαζόμαστε λόγια και έργα και χειροπιαστές αποδείξεις, σημαίνει ότι δε φτάσαμε στο βάθος και στην πληρότητα που αποζητάμε. Δεν έχουμε βιώσει τη σιωπή που τυλίγει δύο ανθρώπους σε θερμή οικειότητα. Η σιωπή αυτή πάει πολύ βαθιά, πολύ πιο βαθιά απ' ό,τι νομίσαμε ότι είχαμε φθάσει, η εσωτερική μας σιωπή μας οδηγεί στη συνάντηση του Θεού και με τον Θεό και εν τω Θεώ στη συνάντηση του διπλανού μας.

Σ' αυτήν την κατάσταση σιωπής δε χρειάζονται λόγια για να ενωθούμε με το συνάνθρωπό μας, για να επικοινωνήσουμε μαζί του με όλο τον εσωτερικό μας κόσμο, και να προσεγγίσουμε μαζί, και πιο πέρα από τον εαυτό μας Εκείνον που μας ενώνει. Κι όταν η σιωπή βαθύνει αρκετά, τότε θ' αρχίσουμε να μιλάμε από τα βάθη της, φυλάγοντας και προσέχοντας μην τη διακόψουμε με τη θορυβώδη αταξία των λόγων μας. Τότε αρχίζει η περισυλλογή. Το μυαλό μας αντί να προσπαθεί να ξεχωρίσει ανάμεσα σε πλήθος μορφών, όπως κάνει συνήθως, προσπαθεί να ανασύρει απλές φωτεινές μορφές από τα βάθη της καρδιάς. Τότε είναι που το μυαλό κάνει σωστά τη δουλειά του. Γίνεται υπηρέτης σε Εκείνον που εκφράζει κάτι μεγαλύτερο από αυτό. Και τότε βλέπουμε πολύ μακριά, πέρα από τον εαυτό μας και προσπαθούμε να εκφράσουμε μέρος αυτού που βλέπουμε με φόβο και σεβασμό. Τέτοιοι λόγοι, εφόσον δε συντελούν στο να ευτελίσουν ή να εκλογικεύσουν την όλη εμπειρία, δε διασπούν τη σιωπή, αλλά την εκφράζουν. Υπάρχει ένα αξιωματικό χωρίο κάποιου Καρθουσιανού συγγραφέα του μεσαίωνα που λέει πως αν ο Χριστός είναι ο Λόγος του Θεού, ο Πατέρας είναι η δημιουργική σιωπή που δεν μπορεί παρά να παράγει «λόγο» αντάξιό της.

Κάποια γεύση αυτής της καταστάσεως έχουμε στις στιγμές της σιωπής μας. Κάποτε αυτή η σιωπή μας σκεπάζει σαν θαύμα, σαν δώρο Θεού. Πολύ συχνά πρέπει να μάθουμε να της αφήνουμε χώρο μέσα μας. Χρειαζόμαστε πίστη, αντοχή, και ελπίδα και ακόμα εκείνη την εσωτερική ειρήνη που οι Έλληνες Πατέρες ονομάζουν ησυχία. Η προσευχή έχει ανάγκη από αυτή την ησυχία, που δεν ερμηνεύεται ούτε ως δραστηριότητα ούτε ως παθητικότητα. Είναι μια γαλήνια ένταση προσοχής. Πρέπει παράλληλα με την άσκηση του σώματος και του πνεύματος να μάθουμε να φθάνουμε σ' αυτή την τέλεια προσευχή της εσωτερικής σιωπής.

Η ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΚΑΙ Ο ΠΛΗΣΙΟΝ ΜΑΣ

Κι εδώ ερχόμαστε στην τελική φάση της έρευνάς μας όσον αφορά αυτή τη συνάντηση, ερχόμαστε στη συνάντηση με την ανθρώπινη κοινότητα.

Αυτή η ανθρώπινη κοινότητα μας προσεγγίζει από δύο διαφορετικές σκοπιές. Από τη μια είναι η κοσμική κοινότητα, το σύνολο των ανθρώπων γύρω μας, στο οποίο ανήκουμε. Από την άλλη είναι η κοινότητα της Εκκλησίας, στην οποία επίσης ανήκουμε. Στην κοσμική κοινότητα ο χριστιανός πρέπει να είναι η παρουσία του Χριστού. Αυτό σημαίνει ολοκληρωτικό δόσιμο. Η κεντρική πράξη

στην οικονομία της σωτηρίας είναι η ενσάρκωση του Λόγου του Θεού, μια πράξη διά της οποίας ο Μεγάλος, ο ελεύθερος Θεός γίνεται ένα με μας, συμμετέχει στα προβλήματά μας αιωνίως. Κατά τον ίδιο τρόπο πρέπει να συμμετέχει και ο χριστιανός. Δεν το είπε εξάλλου ο Χριστός; «Καθώς απέσταλκέ με ο Πατήρ, καγώ πέμπω υμάς...»(Ιωάννης 20,21).Όπως είπε και το ότι σας στέλνω στον κόσμο ως πρόβατα μεταξύ λύκων, και το άλλο, να είμαστε στον κόσμο, αλλά να μην είμαστε «εκ του κόσμου» (Ιωάννης 17,13-21).

Αυτό μας επιφορτίζει να πλησιάσουμε όλο τον κόσμο και κάθε μέλος της ανθρώπινης κοινωνίας προσωπικά, αλλά και με νέο τρόπο: εν Θεώ και κάτω από το βλέμμα του Θεού. Και επίσης να ζυγίζουμε το καθετί με νέο τρόπο, με τον τρόπο του Θεού που δεν ήρθε να κρίνει τον κόσμο, αλλά να τον σώσει, του Θεού που τόσο αγάπησε τον κόσμο, ώστε να θυσιάσει το μονογενή Του Υιό υπέρ της σωτηρίας μας.

Στο Ευαγγέλιο υπάρχει μια ριζική αλλαγή αξιών όσον αφορά τη συνάντηση μεταξύ Θεού και ανθρώπου. Όχι ότι το καλό και το κακό παύουν να έχουν το ίδιο νόημα, αλλά το κακό αντιμετωπίζεται ως πληγή που απασχολεί τον πλησίον μας και από την οποία πάσχουμε και εμείς. Μας δίνεται η δυνατότητα να μισούμε το κακό και να αγαπάμε τον πλησίον μας πάρα πολύ, μέχρι θανάτου.

Κάποιος Ρώσος επίσκοπος που μαρτύρησε είχε πει ότι είναι προνόμιο του χριστιανού να πεθάνει ως μάρτυρας γιατί μόνο ένας μάρτυρας μπορεί την ημέρα της κρίσεως να σταθεί ενώπιον του Θεού και να υπερασπιστεί τους διώκτες του: «Κύριε, στο όνομά Σου και σύμφωνα με το παράδειγμά Σου τους συγχωρώ. Μην τους ζητήσεις τίποτε άλλο».

Αυτή η ανατροπή των αξιών κυριαρχείται από το μυστήριο του Σταυρού, από τη θανάτωση του αθώου υπέρ του ενόχου. Βλέπουμε τρεις σταυρούς πάνω στο Γολγοθά: Των δύο ληστών και του σαρκωθέντος Υιού του Θεού. Ο ληστής στα αριστερά του Χριστού κρίνει σύμφωνα με τις ανθρώπινες αξίες -εάν η ανθρώπινη δικαιοσύνη διέπραξε το έγκλημα να σταυρώσει έναν αθώο, τότε χάνει το δικαίωμα να αποκαλείται δικαιοσύνη. Έτσι ο εγκληματίας μπορεί να την εγκαλέσει, να την βρίσει, να την απορρίψει, να την αρνηθεί. Και πεθαίνει σε κατάσταση επαναστάσεως. Ο ληστής στα δεξιά του Χριστού, βλέπει ότι η ανθρώπινη δικαιοσύνη είναι δυνατό να διαπράξει αδικία καταδικάζοντας έναν αθώο, όπως και έναν ένοχο. Δέχεται τον πόνο και την καταδίκη του, επειδή ένας αθώος υποφέρει μαζί του. Έτσι βρίσκει την ειρήνη και πάει στον Παράδεισο.

Από τη σταύρωση του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και μπρος, από τότε που ο ενανθρωπήσας Θεός παρουσιάστηκε σαν εγκληματίας, δεν μπορούμε να κρίνουμε τους εγκληματίες με τον ίδιο τρόπο που τους έκρινε ο αρχαίος κόσμος. Δεν μπορούμε πλέον να έχουμε απόλυτη εμπιστοσύνη στη μαρτυρία της λογικής και των αισθήσεών μας.

Τις πράξεις που καταδικάζουμε τις βλέπουμε κάτω από το βλέμμα του Θεού και πρέπει να είμαστε έτοιμοι να δώσουμε τη ζωή μας ακόμα και για τον άνθρωπο που διέπραξε το κακό. Όταν μάλιστα είμαστε εμείς τα θύματα αυτών των πράξεων, τότε παίρνουμε ξεχωριστή δύναμη, τη θεία δύναμη να συγχωρούμε αυτά τα κακά και τώρα και για πάντα. Αυτό σημαίνει πως η προσευχή μας είναι μια κατάσταση δια της οποίας παρουσιάζουμε στον Θεό όλα όσα συμβαίνουν σε έναν κόσμο που αποξενώθηκε από Αυτόν. Η προσευχή μας έχει μια ιερατική λειτουργικότητα. Πρέπει να θυσιάσουμε το εγώ μας. Είμαστε το βασιλείο ιεράτευμα που καλείται να καθαγιάσει τα πάντα. Καταδικάζουμε το κακό που βλέπουμε να γίνεται, αλλά ο δράστης είναι αδελφός μας και πρέπει να προσευχηθούμε και να ζήσουμε και να πεθάνουμε γι' αυτόν. Αυτό είναι και το νόημα της μεσολάβησης που θα εξετάσουμε αργότερα.

Ανακαλύπτουμε το Θεό εν τω Χριστώ μέσα στην κοινωνία της Εκκλησίας. Η γνήσια χριστιανική συνάντηση περιλαμβάνει τον άορατο κόσμο, στην εξωτερική και εσωτερική του μορφή, και τον Θεό του σύμπαντος σε όλη την άορατη οντότητα Του. Η χριστιανική συνάντηση πρέπει να περιλαμβάνει το σύμπαν ολόκληρο. Ο μη πιστός δεν αντιλαμβάνεται το μέρος του κόσμου που είναι άορατο.

Δυστυχώς και ο χριστιανός μένει συχνά τυφλός στην παρουσία του ορατού κόσμου, και αυτό το

θεωρεί αρετή. Στα ενδιαφέροντα του χριστιανού όμως πρέπει να περιλαμβάνεται ολόκληρη η ανθρώπινη κοινότητα, με όλα της τα προβλήματα και όλο της το μέλλον, το εγγύς και το απώτερο. Η προσευχή του χριστιανού πρέπει να 'ναι τόσο πλατιά, που να τα χωράει όλ' αυτά. Αν φέρναμε πιο συχνά στο νου μας πως το καθετί έχει αξία και τίποτε δεν είναι βέβηλο παρά μόνο όταν εμείς το κάνουμε να είναι, αρνούμενοι την αγιότητά του, θα είχαμε λιγότερες παρεμβολές στην προσευχή μας. Ο κόσμος μπορεί και μας αποσπά από τον Θεό, όταν προσευχόμαστε. Όταν μάλιστα κάτι μας στενοχωρεί και συγχρόνως αισθανόμαστε ανήμποροι να βρούμε τον Θεό με ησυχία, τότε προσπάθουμε -χωρίς αυτό να είναι σωστό- να βγάλουμε από το μυαλό μας αυτή τη στεναχώρια σαν να ήταν εμπόδιο ανάμεσα στον Θεό και σε μας. Θεωρούμε κακό να βρεθεί κάτι άλλο να τραβήξει την προσοχή μας όταν στεκόμαστε μπροστά στο Θεό. Νομίζω πως αντίθετα μπορούμε τις πιο πολλές φορές να πλησιάσουμε τον Θεό μοιράζοντας μαζί Του τη στενοχώρια μας, αντί να προσπαθούμε να την αποδιώξουμε. Πρέπει μάλιστα να Του την παρουσιάσουμε με κάθε λεπτομέρεια, αλλά και με ακρίβεια και νηφαλιότητα, να Του την παρουσιάσουμε όπως η μητέρα φέρνει το παιδί της στο γιατρό που του έχει εμπιστοσύνη. Και να πούμε στο Θεό: «Μόνο γι' αυτό μπορώ να Σου μιλήσω τούτη τη στιγμή. Συ ως παντογνώστης δες το πρόβλημά μου, κατανόησέ το με τη δική Σου κατανόηση».

Όταν λοιπόν με αυτό τον τρόπο φέρνουμε μπροστά στον Θεό κάποιο πρόσωπο ή κατάσταση που μας απασχολεί, θα πρέπει να μπορέσουμε να αποδεσμεύουμε απ' αυτό. Αλλά τούτο απαιτεί πίστη, όπως και η ευκολία με την οποία μπορούμε να απαλλαγούμε από οποιαδήποτε φροντίδα αποτελεί το μέτρο της πίστης μας. Εάν μπορέσουμε να πούμε: «Κύριε, τώρα Σου τα είπα όλα, η καρδιά μου ειρήνεψε και μπορώ να αφεθώ σε Σένα», εάν η καρδιά μας ειρηνέψει πραγματικά, εάν ο νους μας ελευθερωθεί πραγματικά από τη στεναχώρια, τότε η πίστη μας είναι πλήρης. Εναποθέσαμε το φορτίο μας στα πόδια του Θεού και Εκείνος το κουβαλάει ήδη στους πλατείς ώμους του.

Ας πάρουμε θάρρος από την ιστορία εκείνου του μοναχού που προσευχόταν για τους γείτονές του, ώσπου, σταδιακά, με το να περιτυλιχθεί τόσο μέσα στην παρουσία του Θεού, έχασε κάθε επαφή με τα γήινα. Τότε ακριβώς, μέσα στον Θεό, ξαναβρήκε τους γείτονες για τους οποίους προσευχόταν.

Έτσι βλέπουμε πόσο εύκολο είναι στη στενοχώρια μας να συναντήσουμε το Θεό, εφόσον φέρουμε εμπρός Του τις στενοχώριες μας με απλοχεριά και χωρίς ιδιοτέλεια. Διότι αυτός είναι ο Θεός της ανθρώπινης ιστορίας. Αυτός μας δημιούργησε, και έγινε άνθρωπος στην πιο πλήρη, πιο οδυνηρή, πιο πλούσια και πιο ταπεινή έννοια της λέξης, για να μας σώσει και να μας φέρει κοντά Του.

Με την προσευχή της συμπόνοιας πρέπει τόσο να εμπλεκόμαστε με τα ανθρώπινα όσο και ο Χριστός με την ενσάρκωσή Του. Χρειάζεται να προβαίνουμε σε δραστηριότητες που ανταποκρίνονται στην προσευχή μας και την καταξιώνουν. Προσευχή χωρίς έργα είναι ένα ψέμα. Αυτή είναι και η ουσιαστική φύση της μεσιτείας στην προσευχή.

Γράφει: Μετάφραση από τα αγγλικά: Δημήτριος Κ. Κόκκινος

Πηγή: βιβλίο Αντωνίου του Σουρόζ Θέλει τόλμη η προσευχή, εκδόσεις Ακρίτας

Πηγή: <http://www.gonia.gr/gonia.php?article=1292>